

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

katedra občanského práva

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.

oponent

P O S U D E K

diplomové práce Barbory Honové

„Akcesorita občanskoprávních zajišťovacích prostředků“

Studenti si jako téma diplomové práce vybírají obvykle některé z „klasických“ témat, která jsou v právnické literatuře systematicky a většinou i zevrubně rozpracována a při jejichž analýze tedy existuje bezpečné vodítko, jak látku zpracovávat. Stinnou stránkou je, že jen málokdy student dokáže vykročit z toho, co už bylo napsáno, a uplatnit tak své tvůrčí schopnosti. Naopak volba atypického tématu, jakým je kupříkladu problematika akcesority občanskoprávních zajišťovacích prostředků, prostor pro uplatnění autorských myšlenek poskytuje. Současně však tato volba činí sepsání diplomové práce mnohem obtížnější a hrozí podstatně větším rizikem, totiž že se práce přinejmenším ne zcela povede. Otvírám-li tedy diplomovou práci s atypickým tématem, mám na jedné straně radost a na druhé straně obavu. Radost z toho, že se někdo odváží již za studií přikročit k materii specifické. Obavu z toho, že výsledek snažení může dopadnout nedobře. Jsem rád, že v případě posuzované práce mohu hned na počátku svého posudku konstatovat, že to nedobře nedopadlo.

Předně musím ocenit správnou metodu zpracování a systematiku práce. Autorka postupuje od obecného ke zvláštnímu, takže nejprve analyzuje základní teoretické otázky týkající se akcesority v soukromém právu, jimiž jsou zejména otázky úpravy, funkce, vzniku a zániku zajišťovacích prostředků, jakož i otázky druhů akcesority, jejího významu a výjimek z ní. Na to navazuje jádro práce věnované akcesoritě jednotlivých druhů občanskoprávních zajišťovacích prostředků, kde se traktují nejprve věcně právní zajišťovací prostředky (zástavní právo, podzástavní právo a zadržovací právo) a posléze ostatní občanskoprávní zajišťovací prostředky (smluvní pokuta, ručení, dohoda o srážkách ze mzdy a jiných příjmů, zajišťovací převody, jistota a uznání dluhu). To vše se autorka snaží postihnout především „z pohledu akcesority“, přirozené ovšem je, že podstatnou část výkladů zabírá popis zajišťovacích

prostředků samotných. Třetí část práce je konečně věnována akcesoritě podle nového občanského zákoníku.

Ocenění dále zasluhuje jistý nadhled, s nímž autorka většinu látky zpracovává a který se opírá o solidní znalosti všech zajišťovacích prostředků, jež jsou v právu upraveny. Pracuje se přitom nejen se zákonem, ale v široké míře též s dalšími, především literárními prameny, jejichž okruh je z hlediska diplomových prací nadprůměrný. Potěšující též je, že práce jasně ukazuje nejen autorčinu znalost vlastní analyzované problematiky, ale též zvládnutí jejich souvislostí. Pochvalu lze konečně též udělit i za kultivovaný jazykový projev autorky.

V rámci kritiky, k níž jsem jako oponent práce povolán především, mám relativně málo připomínek, a to jak na obecné úrovni, tak v jednotlivostech.

Obecně je základním nedostatkem práce její neaktuálnost; z hlediska právní úpravy je většina výkladů věnována občanskému zákoníku z roku 1964 (samozřejmě po novelizacích), zatímco úprava nového občanského zákoníku je v práci podchycena spíše jen v náznaku. Tento nedostatek jednak částečně vyvažuje skutečnost, že řada pojednání má obecně teoretický charakter, a jednak částečně omlouvá to, že práce byla zahájena zřejmě v době, kdy nový občanský zákoník ještě nenabyl účinnosti a kdy dokonce nebylo známo, zda vůbec, resp. kdy ji nabude. Postesknout si dále lze, i když to již nelze chápat jako výtka v pravém slova smyslu, že autorka si neuvědomuje (podobně ovšem jako většina teoretiků), že zajistit uspokojení pohledávky lze fakticky též jinými, mnohdy i efektivnějšími způsoby, než jsou způsoby „klasické“. Jde např. o kumulativní intercesi, o zajišťovací směnku a zejména o notářský zápis se svolením k vykonatelnosti. Pravdou ovšem je, že tyto prostředky teorie neřadí do zajištění závazků a že v jejich případě je to s akcesoritou poněkud jinak (pokud o ní lze vůbec hovořit). Konečně z formálního hlediska je autorce obecně možné vytknout, že se některé výklady opakují a někdy se zbytečně zdlouhavě uvádí to, co má být sděleno meritorně.

V jednotlivostech je třeba upozornit (ke str. 4), že práva a povinnosti jsou mnohem spíše obsahem než předmětem závazkového právního vztahu. Připomínají-li se (na str. 23) zvláštní úpravy zástavního práva, nemělo by se zapomínat na tu z nich, která byla zřejmě nejrozsáhlejší a která se týkala cenných papírů. Zajišťovací převod práva sotva může být konstruován (jako na str. 54) tak, že je na jedné straně vázán na rozvazovací podmínku a že na druhé straně při řádném splnění závazku vznikne věřiteli povinnost právo zpět převést. Připomínky, které jsou současně podnětem k diskusi při obhajobě, mám čtyři. Za první mi chybí hlubší vysvětlení údajné absence akcesority u bankovní záruky (str. 17 – 18). Za druhé není zcela jasný omezený (a zjednodušený) výpočet způsobů zániku původní pohledávky (na

str. 35) jako důvodu zániku zástavního práva. Za třetí, chybí mi jednoznačnější teoretické stanovisko autorky k otázce zániku zástavního práva smrtí dlužníka (str. 36 an.). Konečně za čtvrté, pokud jde o autorkou obhajovaný staronový pojem „utvrzení dluhu“ (str. 60 an.), nejenže považuji za politováníhodný odkaz na pana Richtera, který úpravu nerozlišující zajištění a utvrzení dluhu plytce a teatrálně označuje za naprosto matoucí a nedostatečnou, ačkoli od roku 1950 nikoho nemátla a ani ji nikdo za nedostatečnou nepovažoval, ale především postrádám přesvědčivější argumentaci (jak Richtera, tak autorky), na jejímž základě bych byl ochoten připustit, přinejmenším ve vztahu ke smluvní pokutě, že nejde o zajištění dluhu. (Nevidím zde absenci zlepšení kreditního postavení věřitele, naproti tomu novou cestu k vymožení pohledávky zase nevidím například u zástavního zajišťujícího uspokojení té či oné nepeněžitě pohledávky a pro rozlišení mi nestačí, že u smluvní pokuty nejde o alternativní prostředek k uspokojení věřitele.)

Přes všechny shora uvedené připomínky, resp. právě s ohledem na jejich obsah, mohu uzavřít, že nijak nesnižují kvalitu posuzované diplomové práce. Tu považuji za práci, která je kvalitní a z jejíhož obsahu jasně plyne, že si autorka nejen osvojila zkoumanou materii, ale že s touto materii umí též velmi dobře pracovat a výsledky své práce adekvátně prezentovat. Předložená práce tedy jistě splňuje všechny požadavky kladené na diplomovou práci, a proto doporučuji, aby byla připuštěna k obhajobě.

V Praze dne 10. května 2014

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.